

Apitoerisme: met vakantie bij de bijen

Tekst en foto's Lisette Zewuster

Imkers zijn gepassioneerde en nieuwsgierige mensen die graag een kijkje nemen in andermans bijenstal. En steeds vaker kunnen niet-imkers op bezoek gaan bij de imker, voor een bijzonder en leerzaam dagje uit. Dit fenomeen mag tegenwoordig een officiële naam dragen: apitoerisme. Apitoerisme combineert recreatie met het leren over bijenhouden en is wereldwijd bezig aan een opmars. Het is een bijzondere niche binnen de vrijetijdsbesteding en een potentiële bron van inkomsten voor imkers. Tegenwoordig hoef je geen genoeg meer te nemen met de bijenstal van de buurman, je kunt namelijk ook op 'Api Experience' of 'bijensafari' in landen als Vietnam, Trinidad en Tobago, Turkije, Uganda, Italië, Spanje en Slovenië.

Slovenië: land van carnica's, bijenhuizen en apitherapie

De onbetwiste hoofdspeler in de wereld van apitoerisme is op dit moment Slovenië. Het afgelopen seizoen gingen daar zo'n twintig internationale groepen met 'bijenvakantie', uit onder meer Zwitserland, Ierland, Frankrijk, Letland, de Verenigde Staten en verschillende Aziatische landen. De meeste bezoekers zijn zelf imker. Ze komen genieten van de bijzondere omgeving en natuurlijk om nieuwe technieken te leren van Sloveense imkers, van het telen van carnica koninginnen tot het gebruik van de Sloveense 'AZ'-bijenkast. De AZ-kast (vernoemd naar diens uitvinder Anton Znidarsic) is klein en licht en de ramen worden er van achteren uitgehaald voor inspectie. Er wordt nooit met zware bakken getild, waardoor bijenhouden toegankelijk is voor iedereen, mannen, vrouwen en kinde-

ren, ouderen, zonder en met lichamelijke beperkingen.

Nina Jazbec van reisorganisatie ApiRoutes¹ vertelt: "Slovenië kent al sinds de middeleeuwen een sterke en authentieke bijenhouderscultuur. Van onze twee miljoen inwoners zijn er meer dan 8000 imker. We maken gebruik van onze eigen traditionele methodes en onze eigen carnica bij.

De mensen hier zien bijen vaak als deel van hun familie, daarom zijn er veel prachtige kleurrijke huizen voor de bijen gebouwd. Slovenië ligt tussen de Adriatische zee, de Alpen en een uitgestrekt heuvelachtig gebied richting Hongarije. Een groot deel van het landoppervlak bestaat uit bos, hierdoor kunnen we hoge kwaliteit honing produceren, bijvoorbeeld van kastanje, acacia, linde, spar, paardenbloem en boshoning. Onze rijke culturele erfenis en natuurlijke pracht is een enorm potentieel. ApiRoutes is daarom een paar jaar geleden in gesprek gegaan met de Sloveense imkersvereniging. We hebben de handen ineen geslagen om Slovenië op de kaart te zetten als dé apitoeristische bestemming."

Ook voor niet-imkers zijn er bezienswaardigheden en activiteiten in de aanbieding, variërend van mooie stedentrips en landschappen tot lokale proeverijen. Een andere optie is apitherapie, een stroming die sterk ontwikkeld is in Slovenië. Apitherapie gaat daar niet alleen over crèmejes met bijengif of propolistincturen, maar ook over honingmassages, thermobehandelingen met warme bijenwas en

'ademhalingsruimtes' waar mensen die lijden aan astma of stress via een maskertje dat verbonden is aan een kast, de helende lucht van een bijenkast kunnen inademen. In sommige bijenhuizen kun je in alle rust op een bed luisteren naar het gezoem van de vele bijenvolken, een beproefde ontspanningsmethode.

Sloveens systeem rolmodel

Uiteraard willen veel imkers in Slovenië onderdeel worden van het systeem en de reisroutes, ze kunnen daar immers een deel van hun inkomen mee veilig stellen. Iedereen kan zich aanmelden, maar er moet wel aan een aantal criteria voldaan worden en de screening is gedetailleerd: Welke honing wordt er geproduceerd? Wat voor andere producten: pollen, propolis, was, afgeleide producten, cosmetica? Worden er koninginnen geteeld? Zijn de installaties en de tuin presentabel en mooi? Kan de imker leuk vertellen en goed omgaan met gasten? Imkers kunnen 'opklimmen' binnen het systeem, een 'certificaat van excellentie' verdienen en in plaats van sterren één, twee of drie bijtjes uitgereikt krijgen tijdens een jaarlijkse officiële ceremonie. De database van imkers helpt ApiRoutes om voor elke groep bezoekers een programma op maat te creëren.

Het succes van het Sloveense apitoerisme kon natuurlijk niet onopgemerkt blijven. In 2013 werd ApiRoutes voorzitter van een nieuwe Apimondia werkgroep over apitoerisme. De term 'apitoerisme', een Sloveense vinding, werd

Bijenstand in Slovenië.

officieel erkend door Apimondia. Slovenië werd aangemerkt als rolmodel voor andere landen en regio's die het concept uit willen gaan rollen. De Slovenen bieden daarbij rijkelijk hun hulp aan andere initiatieven. Een belangrijke tip die ze vast willen delen is om het strategisch en professioneel aan te pakken: geen losse imkerbezoekjes, maar een breed gedragen regionaal systeem waar vele imkers, verwante en minder verwante toerismediensten onder kunnen vallen. ApiRoutes werkt met hoogopgeleide meertalige gidsen die allemaal ruime kennis hebben van het bijenhouden, ook al zijn ze niet per se zelf imkers. Hun netwerk in de sector is breed, zowel onder imkers als onder allerlei horecagelegenheden die diensten en producten aanbieden aan de bezoekers.

Galicië in voetsporen Slovenië

De ambitie van ApiRoutes is om uit te breiden en om in het buitenland nieuwe partners te vinden, die ze graag willen aanmoedigen om hun eigen lokale netwerken op te gaan zetten. In het noordwesten van Spanje ligt een regio met een rijke imkershistorie, die zich deze Sloveense aanmoediging laat welgevallen. Het is een gebied zo groen dat je bijna vergeet dat 't Spanje is: Galicië. Bij sommigen is Galicië bekend dankzij Santiago de Compostela, de stad die het eindpunt vormt van de beroemde pelgrimsroute Camino de Santiago. Wat nog maar weinig mensen weten, is dat de regio Galicië het hoogste aantal imkers van het hele land heeft en een bijzondere combinatie van traditionele en moderne imkerij herbergt, in een omgeving van spectaculaire natuur en cultuur.

Het wilde en soms ruige landschap biedt grote, langdurige en gevarieerde drachten, die leiden tot bijzonder rijke honingproducties van bijvoorbeeld kastanje, eucalyptus, braam, een unieke wilde bloemenhoning en een lokaal zeer gewaardeerde eikendauwhoning-honing van eikenhoningdauw. De regio kent een paar duizend kleine 'zelfvoorzienende' imkers, die met een volk of vier vooral hun eigen honing produceren, maar daarnaast vele grotere hob-

Boven: Ommuurde bijenstal met klassieke kurkboomkasten.

Onder: Bijenstal met moderne kasten.

byisten, tientallen grotere professionals (250-500 volken) en zelfs de grootste honing- en pollenproducent van het land, met rond de 8000 volken in zowel reguliere als biologische teelt. Er wordt vrijwel uitsluitend geïmkerd met de Spaanse (zwarte) bij, *Apis mellifera iberica*.

Het oosten van Galicië is zo onaangestaan dat er zelfs nog Europese bruine beren rondlopen, waar imkers door de eeuwen heen mee hebben moeten leren samenleven. Een van de meest spraakmakende resultaten daarvan zijn de indrukwekkende ommuurde bijenstallen (lokaal cortines genoemd), hoge ronde stenen muren die voorkomen dat de beren bij de bijenkasten kunnen komen.²

De regionale bijenvereniging AGA wordt in Spanje beschouwd als een lichtend voorbeeld. AGA heeft een ledenaantal van 1600, een indrukwekkende scholingsdienst en een goedlopende commerciële imkerscoöperatie die business deals sluit met de grootste supermarkten van de regio. Xesus

Asorey vertelt: "AGA bereidt zich voor om van Galicië een veelbelovende apitoeristische bestemming te maken. We zijn er al maanden mee bezig en in oktober reizen we met 20 man af naar Slovenië, om inspiratie op te doen. Galicië heeft een rijke imkertraditie en een prachtige omgeving, er is hier zoveel te zien en te leren! Ons netwerk reikt breed, van traditionele bijenwasverwerkers en ommuurde bijenstallen, van inspirerende multifunctionele bijenbedrijven in natuurgebieden tot de modernste imkerijen van de regio. Galicië heeft daarnaast prachtige, ongerepte natuur en spectaculaire kusten, imkers en niet-imkers zullen zich hier uitstekend kunnen vermaken. Vanaf 2016 hopen we een bijzondere apitoeristische ervaring aan te kunnen bieden aan groepen van over de hele wereld." ●

1 www.authentic-routes.com/apiroutes
2 www.alpoma.net/tecob/wp-content/uploads/2012/01/Colmenares_Tradicionalles_do_NO_de_Espanha.pdf